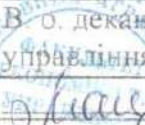

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК

«ЗАТВЕРДЖЕНО»	«ПОГОДЖЕНО»
В. о. завідувача кафедри, доцент	В. о. декана факультету економіки і управління, доцент
 Оксана ЧЕБАН	 Тетяна МАЦІЄВИЧ
«25» вересня 2023 р.	«25» вересня 2023 р.
«ПОГОДЖЕНО»	«ПОГОДЖЕНО»
Декан факультету агробіотехнологій, доцент	Директор навчально-наукового інституту біотехнологій та аквакультури, доцент
 Віктор ЗОРУНЬКО	 Олена БЕЗАЛТИЧНА
«25» вересня 2023 р.	«25» вересня 2023 р.
«ПОГОДЖЕНО»	«ПОГОДЖЕНО»
Декан факультету ветеринарної медицини, доцент	Директор науково-педагогічної та методичної роботи
 Катерина РОДІОНОВА	 Юлія МАЛЕЦЬКА
«25» вересня 2023 р.	«25» вересня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ФІЛОСОФІЯ НАУКИ
ОЗ 02

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	ТРЕТІЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ) РІВЕНЬ
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	07 «Управління та адміністрування» 20 «Аграрні науки та продовольство» 21 «Ветеринарія»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	073 «Менеджмент» 201 «Агрономія» 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» 211 «Ветеринарна медицина»
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА	«Менеджмент» «Агрономія» «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» «Ветеринарна медицина»
СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ	Факультет Економіки і управління Факультет Агробіотехнологій Факультет Ветеринарної медицини Навчально-науковий біотехнологій та аквакультури

Робоча програма з освітнього компонента «Філософія науки» для здобувачів за освітньо-наукової програми «Менеджмент», «Агрономія», «Ветеринарна медицина», «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Розробник програми: **Чебан О.М.** – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних наук

Протокол № 1 від «01» серпня 2023 р.

Робоча програма розглянута і перезатверджена на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних наук

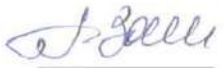
Протокол № 3 від «25» вересня 2023 р. (зі змінами)

В.о. завідувач кафедри суспільно-гуманітарних наук
к. ф. н., доцент

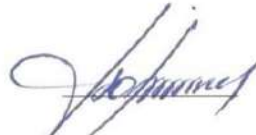
Оксана ЧЕБАН

Гарант освітньої програми «Менеджмент»

Галина ЗАПША

Гарант освітньої програми «Агрономія»

Свген ЮРКЕВИЧ

Гарант освітньої програми «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Руслан СУСОЛ

Гарант освітньої програми
«Ветеринарна медицина»

Ігор ПАНІКАР

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма здобувача вищої освіти	Характеристика освітнього компонента	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування» 20 «Аграрні науки та продовольство» 21 «Ветеринарія» Спеціальність: 073 «Менеджмент» 201 «Агрономія» 211 «Ветеринарна медицина» 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	Обов'язкова	
Модулів – 2	Освітньо-наукова програма: «Менеджмент», «Агрономія» «Ветеринарна медицина» «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача – 10	Рівень вищої освіти: <u>третій (освітньо-науковий) рівень</u>	Лекції	
		28 год	10 год
		Практичні, семінарські	
		28 год	6 год
		Самостійна робота	
		64 год	104 год
		Індивідуальні завдання:	
		-	-
		Вид контролю: іспит	

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 56/64

для заочної форми навчання 16/104

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Предмет вивчення освітнього компонента: філософія науки як галузь філософського знання, її проблематика в рамках світової та вітчизняної філософської думки, актуальні проблеми філософії науки та філософські аспекти розвитку сучасних наукових парадигм та наукової методології.

Метою освітнього компонента є формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти розуміння основних напрямків розвитку, парадигма актуальних проблем сучасної філософії науки; ознайомлення здобувачів з інноваційними стратегічними напрямками та підходами у науковій методології.

Завдання освітнього компонента полягає у набутті здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти знань про своєрідність сучасної наукової картини світу, історичний характер та критерії наукового знання, особливості наукової аргументації та наукову культуру, аксіологічні та етичні орієнтири як окремого науковця так і всієї наукової спільноти на різних етапах історичного розвитку науки та суспільства. Вивчення «Філософії науки» формує вміння окреслювати дослідницьке поле та методологію авторського наукового дослідження у відповідності до сучасної парадигми наукового знання та сприяє розвитку комунікативних навичок у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

В результаті вивчення освітнього компонента здобувач повинен:

знати: основні аспекти буття науки, особливості та критерії наукового знання, основні типи наукової раціональності, функції науки й функції філософії у науковому пізнанні; світоглядні та соціокультурні передумови виникнення науки, періодизацію науки, основні періоди розвитку науки та особливості буття й розвитку сучасної науки; передумови виникнення та особливості розвитку філософії науки в XIX столітті, основні ідеї та причини прихильності природознавців XIX ст. до теоретико-методологічних напрацювань представників «другого» позитивізму, особливості формування методології гуманітарного знання у неокантіанстві, специфіку логічного аналізу мовних форм знання у неопозитивізмі, причини виникнення та основні методологічні програми представників постпозитивізму; рівні пізнання та основні види знання, структуру та форми наукового пізнання, природу та типи наукових революцій; відмінність між методом, методологією та методикою, специфіку філософсько-методологічного аналізу науки, функції загальнонаукової методології пізнання; основні закони логіки та їхнє методологічне значення, види та своєрідність аргументації, структуру та види доведень; основні проблеми філософії техніки та особливості розвитку інформаційного суспільства; підстави моралі, ціннісні орієнтації сучасної науки та основні положення Етичного кодексу вченого України.

вміти: працювати з першоджерелами, швидко обробляти великі масиви інформації, використовувати філософську рефлексію для формування власної наукової світоглядної парадигми; розпізнавати науку й пара науку, раціональне та наукове знання; визначати ідеали та норми класичної, некласичної та постнекласичної науки; розрізняти емпіричний та теоретичний рівень наукового пізнання та відповідні їм форми; визначати методи емпіричного дослідження (спостереження, опис, вимірювання, експеримент) та теоретичного дослідження (ідеалізація, формалізація, уявний експеримент, гіпотетико-дедуктивний метод), застосовувати правила побудови наукових визначень,

загальнонаукові та конкретно-наукові методи пізнання у науковій діяльності; вести аргументовані наукові дискусії та відстоювати власну позицію, давати оригінальну авторську оцінку явищам і подіям наукового життя; оцінювати процеси соціальної, економічної, політичної та інших сторін життя сучасного суспільства.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення освітнього компонента «Філософія науки» у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти формуються наступні компетентності:

ОП 073 «Менеджмент»

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК - Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у галузі управління та адміністрування, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики, застосовувати новітні методології наукової та педагогічної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК 3. Здатність працювати в міжнародному контексті

ЗК 4. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності

ЗК 5. Здатність до саморозвитку і самовдосконалення протягом життя, відповідальність за навчання інших.

Фахові (спеціальні) компетентності

СК.1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках

СК.2. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, опрацьовувати наукову літературу з управління та адміністрування та ефективно використовувати нову інформацію з різних джерел.

СК.5. Знання сучасних проблем функціонування систем управління на макро-, мезо-, та мікроекономічних рівнях, розуміння процесів, що обумовлюють перспективи соціоекономіко-екологічного розвитку організаційних систем різних видів діяльності, в тому числі агропродовольчого сектора.

ОП 201 «Агрономія»

Інтегральна компетентність:

ІК - Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у галузі управління та адміністрування, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики, застосовувати новітні методології наукової та педагогічної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК3. Здатність розробляти проекти та управляти ними

ЗК 6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Фахові (спеціальні) компетентності:

СК 3. Здатність здійснювати науково-педагогічну та освітню інноваційну діяльність у закладах вищої освіти з використанням сучасних технологій навчання.

СК 8. Знання і дотримання норм наукової етики і академічної доброчесності.

ОП 211 «Ветеринарна медицина»

Інтегральна компетентність:

ІК - Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері ветеринарної медицини, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у галузі ветеринарної медицини на основі системного наукового та загального культурного світогляду із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Фахові (спеціальні) компетентності:

СК4. Здатність вести наукові дискусії на вітчизняному та міжнародному рівнях, відстоювати свою наукову позицію з дотриманням норм наукової етики і академічної чесності.

СК6. Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

ОП 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Інтегральна компетентність:

ІК - Здатність розв'язувати комплексні проблеми з технології виробництва та переробки продукції тваринництва, проводити наукові дослідження з новітніми та удосконаленими, практично спрямованими і цінними теоретичними і методичними результатами, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та здійснення інновацій щодо виробничої діяльності.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові (спеціальні) компетентності:

ФК3. Комплексність у володінні інформацією щодо сучасного стану і тенденцій розвитку світової і вітчизняної сільськогосподарської науки.

Програмні результати навчання:

ОП 073 «Менеджмент»

ПРН 4. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у галузі управління та адміністрування і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми в менеджменті з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів.

ПРН 6. Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження з менеджменту та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми; складати пропозиції щодо фінансування досліджень та/або проектів.

ПРН 7. Здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.

ПРН 8. Розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни з менеджменту у закладах освіти.

ОП 201 «Агрономія»

ПРН 1. Застосовувати передові концептуальні та методологічні знання з філософії науки, агрономії та суміжних галузей, а також дослідницькі вміння для планування й проведення актуальних прикладних наукових досліджень.

ПРН2. Висувати і перевіряти гіпотези; обґрунтовувати та інтерпретувати результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного або комп'ютерного моделювання.

ПРН3. Планувати і виконувати теоретичні й експериментальні дослідження з агрономії та дотичних наукових напрямів з використанням сучасних методів, технологій та інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

ПРН6. Розробляти та реалізовувати наукові й інноваційні проекти, які дають можливість вирішити наукові, технологічні, економічні й організаційні проблеми агрономії з дотриманням норм академічної етики і врахуванням технічних, соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.

ОП 211 «Ветеринарна медицина»

ПРН 1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з ветеринарної медицини і суміжних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку та отримання нових знань і здійснення інновацій.

ПРН 2. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми сфери ветеринарної медицини державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних фахових вітчизняних та міжнародних наукових виданнях.

ПРН 7. Розробляти та реалізовувати наукові й інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та практичні проблеми ветеринарної медицини з дотриманням норм біоетики, біобезпеки та професійної етики, врахуванням соціальних, економічних та правових аспектів.

ПРН 8. Глибоко розуміти загальні принципи, методи та методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері ветеринарної медицини та у викладацькій практиці.

ОП 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

ПРН 1. Вміти представляти результати наукових досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН 9. Проводити комплексно та методично вірно наукові дослідження.

ПРН 10. Досягати поставленої мети та отримувати результати наукових досліджень.

ПРН 13. Здійснювати підготовку і публічний захист дисертації на засіданні спеціалізованої вченої ради.

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					заочна форма			
	усього	у тому числі				усього	у тому числі		
		лек	сем	мкр	с.р		лек	сем	ср
Модуль 1									
Змістовий модуль 1. Епістемологія наукового знання									
Тема 1. Наука як соціальне явище	10	2	2		6	10	2		8
Тема 2. Генезис науки та основні стадії її історичної еволюції	14	4	4		6	14			14
Тема 3. Філософія науки як спеціальна філософська дисципліна	8	2	2		4	8	2	1	5
Тема 4. Епістемологія, її сутність і проблемне поле	8	2	2		4	8		1	7
Тема 5. Етика в науковій діяльності. Поняття академічної доброчесності.	8	2	2		4	8	2		6
Разом за змістовим модулем 1	48	12	12		24	48	6	2	40
Модуль 2									
Змістовий модуль 2. Методологія наукової діяльності									
Тема 6. Наукове пізнання: зміст, особливості та методологічні засади	16	2	2		12	16	-		16
Тема 7. Філософська методологія та методи наукового пізнання	14	4	4		6	14	2		12
Тема 8. Наука як тип раціональності. Сучасні проблеми раціональності в філософії науки	14	4	4		6	14		2	12
Тема 9. Істина в науковому пізнанні та її критерії.	10	2	2		6	10		2	8
Тема 10. Сучасне бачення наукою та філософією змісту, структури та функцій знання	8	2	2		4	8	2		6
Тема 11. Творчість у пізнанні та діяльності вченого	10	2	2		6	10			10
Разом за змістовим модулем 2	72	16	16		40	72	4	4	64
Усього годин	120	28	28		64	120	10	6	104

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

5.1. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Змістовий модуль 1. Епістемологія наукового знання

Тема 1. Наука як соціальне явище

Наука як складне системне явище, що потребує філософського осмислення. Діахронний та синхронний аспекти буття науки. Функції науки. Етос науки. Наука як діяльність. Наука як об'єкт полідисциплінарного вивчення. Роль науки в життєдіяльності суспільства.

Особливості сучасної науки. Вплив техніки і новітніх технологій на всі сфери життєдіяльності соціуму. Позитивні та негативні наслідки науково-технічного прогресу. Особливості детермінації сучасної науки. Наука як феномен техногенної цивілізації. Ідеї синергетики, глобального еволюціонізму і ноосфери в контексті сучасного наукового пізнання. Проблема реальності /предмета пізнання/ в сучасній науці. Зміна характеру об'єкта і суб'єкта пізнання. Специфіка поняттєво-категорійного апарату сучасної науки. Проблема неоднозначності світоглядних інтерпретацій новітніх досягнень науки. Наука і глобальні проблеми. Шляхи вирішення глобальних проблем сучасності.

Тема 2. Генезис науки та основні стадії її історичної еволюції

Становлення філософського світогляду та виникнення науки у стародавньому світі. Антична цивілізація як осередок розвитку науки. Властивості наукового пізнання: підпорядкованість єдиному принципу, закону; системний характер знання; логічна послідовність; підтверджуваність фактами тощо. Система наук у античному світі. Теологічний контекст розвитку наукового мислення в середні віки. Поява перших європейських університетів. Гуманістична спрямованість наукового пізнання доби Відродження. Основні досягнення натурфілософії – творчість М. Коперника, Дж. Бруно, Г. Галілея.

Світоглядні засади наукової революції 16-17 ст. Формування новочасової науки. Становлення класичного ідеалу наукової раціональності. Емпіризм та раціоналізм. Індуктивний метод Ф.Бекона. Картезіанська методологія пізнання. Наукова програма І.Ньютона.

Специфіка механістичного природознавства 17 ст. Культ розуму, пропаганда науки та освіти у добу Просвітництва. Інституціональна організація науки. Наука як професійна діяльність.

Еволюційні ідеї в біології 19 ст. Теорія походження видів Ч. Дарвіна. Наукові відкриття у фізиці кінця 19- початку 20 ст. Створення квантово- релятивістської фізики.

Гуманітарні науки та суспільствознавство 20- початку 21 ст. Специфіка постнекласичної науки. Поява Великої науки у 20 ст. Зміни у системі наукової комунікації. Наукові революції як «точки біфуркації» в розвитку знання. Типи наукових революцій: глобальна, комплексна, науковотехнічна. Три глобальні наукові революції. Нелінійність росту наукового знання.

Наука в контексті сучасної цивілізації. Сцієнтизм та антисцієнтизм. Наука та паранаука. Комп'ютеризація науки, її проблеми та наслідки.

Тема 3. Філософія науки як спеціальна філософська дисципліна

Предмет філософії науки, етапи її розвитку. Основні функції філософії в науковому пізнанні. Позитивізм як основна течія філософії науки. Еволюція позитивізму. Класична наука XVIII-XIX століть. Роль Просвітництва в розвитку науки. Позитивістська традиція в філософії науки: класичний позитивізм і емпіріокритицизм. Проблемне поле та принципові положення логічного позитивізму та постпозитивізму. Критичний раціоналізм Карла Поппера. Наукові, методологічні та філософські витоки постпозитивізму. Основні принципи і проблематика постпозитивізму. Мислителі постпозитивного напрямку: Томас Кун, Імре Лакатос, Джеральд Холтон, Пол Фейєрабенд. Проблема включення нових теоретичних уявлень в культуру.

Основні концепції сучасної філософії науки.

Тема 4. Епістемологія, її сутність і проблемне поле

Предмет епістемології як філософської дисципліни. Функції епістемології. Взаємозв'язок філософського і конкретнонаукового дослідження процесу пізнання. Співвідношення епістемології та інших розділів філософського знання. Єдність та відмінність понять «гносеологія», «теорія пізнання», «епістемологія». Відношення пізнання до об'єктивної реальності, пізнання як відображення дійсності, природа об'єкта і суб'єкта пізнання, пізнання як процес, особливості наукового пізнання, його форми і рівні, природа істини – основні проблеми епістемології. Відношення епістемології до пізнання буденного, релігійного, художнього, наукового.

Класична епістемологія. Зміна предметного поля епістемології в процесі її історичного розвитку. Основні гносеологічні ідеї античної філософії. Філософське вчення про пізнання в епоху середньовіччя. Передумови виникнення епістемології як окремого розділу філософії.

Некласична епістемологія. Проблемне поле еволюційної епістемології, її теоретичні джерела. Проблема існування загальних структур свідомості і пізнання. Інтерпретація пізнавальної активності суб'єкта як еволюційно-адаптивного процесу. Концепція епістемологічного еволюціонізму К.Поппера. Еволюціоністська інтерпретація науки як розв'язання проблем в умовах гносеологічної конкуренції (І.Лакатос, С.Тулмін).

Критичний аналіз епістемологічних концепцій, які заперечують здатність людини пізнати істину. Особливості розвитку епістемології в сучасних умовах.

Тема 5. Етика в науковій діяльності

Етика як наука про мораль. Етичні проблеми сучасної науки. Криза ідеалу ціннісно-нейтрального наукового дослідження. Цінності науки та ціннісні орієнтації вченого. Професійна і соціальна відповідальність ученого. Свобода вибору та свобода наукового пошуку. Складні моральні рішення у науковій діяльності.

Основний зміст процесів гуманізації та гуманітаризації сучасної науки. Феномен людиномірності науки. Аксіологія науки. Вплив постмодерністської науки на зміну світоглядних орієнтацій. Особливості сучасної наукової картини світу. Наука і суспільний прогрес. Сцієнтистсько-антисцієнтистська оцінка сучасної науки.

Етичні кодекси та етичні організаційні структури. Етичний кодекс ученого України. Моральні та правові регулятори розвитку науки. Морально-етичні проблеми авторства та співавторства.

Поняття академічної доброчесності. принципу академічної доброчесності у ЗВО.

Імплементація та проблеми реалізації принципів академічної доброчесності в освітнє та наукове середовище України. Академічна доброчесність як невід’ємна частина якості освіти. Види порушень академічної доброчесності, «академічний плагіат».

Змістовий модуль 2. Методологія наукової діяльності

Тема 6. Наукове пізнання: зміст, особливості та методологічні засади

Пізнання як відображення об’єктивної реальності. Сутність відображення і генеза його форм. Структура пізнавального процесу. Різноманітність форм пізнання, їх взаємозв’язок. Сфера пізнання як середовище виникнення методології. Методологія як система принципів і способів організації теоретичної та практичної діяльності. Методологічний плюралізм сучасного наукового пізнання. Фундаментальні і прикладні дослідження. Особливості природничо-наукового і гуманітарного пізнання, тенденції їх інтеграції.

Об’єкт і предмет наукового дослідження. Загальнологічні процедури наукового знання. Принцип єдності історичного і логічного. Сходження від абстрактного до конкретного у науковому пізнанні. Основні поняття логіки наукового дослідження. Загальнонаукові принципи пізнання.

Поняття об’єкта і суб’єкта пізнання, їх практична і теоретична опосередкованість. Предметно-практичні, соціокультурні і логіко-гносеологічні засади процесу пізнання. Пізнавальний інтерес і пізнавальна мотивація. Комунікативні аспекти пізнавальної діяльності.

Тема 7. Філософська методологія та методи наукового пізнання

Філософська методологія: класичні (діалектика, метафізика) та некласичні (синергетика, феноменологія, негативна діалектика) концепції. Діалектика, як система знань про розвиток і метод пізнання. Закони, принципи, категорії діалектики та їх методологічне значення. Пізнавальне значення процедур абстрагування, узагальнення, аналізу, синтезу, індукції, дедукції.

Поняття емпіричного і теоретичного рівнів пізнання, їх співвідносність і критерії розрізнення. Дилема «фактуалізм-теоретизм». Практичні основи єдності емпіричного і теоретичного пізнання. Спостереження, експеримент, опис, вимірювання як методи емпіричного пізнання. Формалізація, ідеалізація, моделювання як методи теоретичного пізнання.

Науковий факт, проблема, ідея та гіпотеза, закон, концепція, теорія як форми наукового пізнання. Поняття наукового факту у природничих і гуманітарних науках. Співвідношення факту і теорії у природознавстві. Сутність гіпотетико-дедуктивного методу пізнання. Теоретичне опосередкування фактів. Закон і теорія. Структура і функції теорії. Визначення та їх роль у формуванні наукової термінології. Основні правила визначення. Теоретизація сучасної науки. Проблема матеріалізації теоретичного знання.

Тема 8. Наука як тип раціональності. Сучасні проблеми раціональності в філософії науки

Проблема наукової раціональності в філософії науки. Раціональність як здатність упорядковувати сприйняття світу. Раціональне пізнання і його форми (поняття, судження, умовивід). Єдність та відмінність чуттєвого і раціонального. Рефлексія і раціональність. Раціональне і його типи. Розсудкова та розумова раціональність.

Ірраціональне та інтуїтивне в пізнанні. Інтуїція і логіка. Чуттєва і раціональна інтуїція. Позараціональний досвід пізнання: інтуїтивне, містичне, релігійне, екзистенційне знання. Архетипи, їх природа і роль у процесі пізнання. Науковий і позанауковий ірраціоналізм. Філософський ірраціоналізм.

Наука як особливий тип раціональності. Зміна типів наукової раціональності: класична, некласична, постнекласична. Постмодернізм у філософії науки. Характерні риси науковості: системність, відтворюваність, детермінованість, доступність для узагальнень та передбачень, проблемність, верифікованість, критичність, орієнтація на практику. Проблема критеріїв наукової істини. Критерії науковості як результат історичного розвитку науки та культури.

Тема 9. Істина в науковому пізнанні та її критерії

Філософське розуміння істини як відповідності змісту мислення реальності. Істина як процес відображення об'єкта у формах діяльності суб'єкта. Залежність істини від способів її отримання. Об'єктивність істини та діалектика відносної та абсолютної істини. Конкретність істини. Істина і заблудження. Істина наукова і позанаукова. Істина як фундаментальна характеристика людського буття: світоглядні, логічні, гносеологічні, ціннісні, праксеологічні аспекти істини. Проблема сутності істини та її критеріїв в: кореспондентській теорії істини /Арістотель/, когерентній теорії істини /Бленшард/, семантичній теорії істини /Тарський/, прагматичній теорії істини /Пірс, Джемс/, екзистенційній теорії істини /Гайдеггер, Сартр/.

Критичний аналіз догматизму, конвенціоналізму, релятивізму у поглядах на істину. Проблема істини в соціогуманітарному пізнанні. Плюралізація істини в сучасних умовах. Суспільно-історична практика як визначальний критерій істинності знання.

Тема 10. Сучасне бачення наукою та філософією змісту, структури та функцій знання

Специфіка поняття «знання». Зміст знання. Особливості та види наукового знання. Функції наукового знання. Особливості співвідношення природничо-наукового і гуманітарного знання. Наукове та поза наукове знання.

Діалектика розвитку наукового знання. Глобальний еволюціонізм як основа сучасної наукової картини світу. Наукова картина світу як форма систематизації та узагальнення наукових знань. Різновиди наукової картини світу за рівнем узагальнення: загальнонаукова, галузі наук, окремого комплексу наук.

Моделі розвитку наукового знання. Розвиток науки як єдність процесів диференціації й інтеграції наукового знання. Особливості інтеграції сучасної науки. Вплив філософського знання на зростання ролі інтегративності. Зростання ролі науки у процесах соціальної інтеграції. Інтеграція науково-освітнього потенціалу суспільства та наукове знання. Взаємодія філософського та нефілософського (спеціального) знання у сучасній науці.

Філософські аспекти інформатизації суспільства. Вплив інформатизації на соціально-економічний та соціокультурний прогрес. Інформаційний простір та інформаційна культура. Роль інформатизації в досягненні сталого розвитку суспільства. Автоматизація інтелектуальної діяльності людини: філософський аспект.

Філософські проблеми сучасної технауки та конвергентних технологій. Особливості феномену технауки. Нанонаука і нанотехнології. «Технократична концепція» та її критика. Конвергентні технології: суть, структура, трансформації.

Образ науки майбутнього.

Тема 11. Творчість у пізнанні та діяльності вченого

Технології наукової творчості: філософсько-методологічні аспекти. Феномен творчості в природничих та гуманітарних науках. Філософсько-методологічні засади моделювання та наукової репрезентації.

Особистість вченого та навички наукової творчості. Творчість в гуманітарних науках.

Логіка, евристика процесу наукового дослідження. Філософія як технологія творчості.

Евристичні методи та моделі пошуку рішення наукових завдань.

Філософські засади інноваційного розвитку. Знання як джерело інновацій.

5.2 ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (КУРС ЛЕКЦІЙ)

Денна форма навчання

№ з/п	Змістовний модуль, теми лекцій і орієнтирний перелік питань
Змістовий модуль 1. Епістемологія наукового знання	
1	Тема 1. Наука як соціальне явище (2 год.) 1.1 Філософський аналіз поняття «наука» 1.2 Особливості сучасної науки 1.3 Наука і глобальні проблеми
2	Тема 2. Генезис науки та основні стадії її історичної еволюції (4 год.) 2.1 Виникнення та історичний розвиток науки 2.2 Специфіка постнекласичної науки. 2.3 Наукові революції як «точки біфуркації» в розвитку знання
3	Тема 3. Філософія науки як спеціальна філософська дисципліна (2 год.) 3.1 Предмет філософії науки, етапи її розвитку 3.2 Позитивізм як основна течія філософії науки. Еволюція позитивізму 3.3 Основні принципи і проблематика постпозитивізму
4	Тема 4. Епістемологія, її сутність і проблемне поле (2 год.) 4.1 Предмет, сутність та функції епістемології як філософської дисципліни 4.2 Класична епістемологія 4.3 Некласична епістемологія
5	Тема 5. Етика в науковій діяльності (2 год.) 5.1 Етика як наука про мораль. Етичні проблеми сучасної науки. 5.2 Етичний кодекс ученого України 5.3. Поняття академічної доброчесності та види порушень академічної доброчесності
Змістовий модуль 2. Методологія наукової діяльності	
6	Тема 6. Наукове пізнання: зміст, особливості та методологічні засади (2 год.) 6.1 Пізнання як відображення об'єктивної реальності 6.2 Методологія як система принципів і способів організації теоретичної та практичної діяльності. 6.3 Об'єкт і предмет наукового дослідження
7	Тема 7. Філософська методологія та методи наукового пізнання (4 год.) 7.1 Філософська методологія: класичні та некласичні концепції 7.2 Поняття емпіричного і теоретичного рівнів пізнання 7.3 Форми наукового пізнання.
8	Тема 8. Наука як тип раціональності. Сучасні проблеми раціональності в філософії науки (4 год.) 8.1 Проблема наукової раціональності в філософії науки 8.2 Ірраціональне та інтуїтивне в пізнанні. 8.3 Наука як особливий тип раціональності

9	Тема 9. Істина в науковому пізнанні та її критерії (2 год.) 9.1 Філософське розуміння істини 9.2 Істина як фундаментальна характеристика людського буття 9.3 Проблема сутності істини та її критеріїв
10	Тема 10. Сучасне бачення наукою та філософією змісту, структури та функцій знання (2 год.) 10.1 Специфіка поняття «знання» 10.2 Наукова картина світу як форма узагальнення наукових знань 10.3 Філософські аспекти інформатизації суспільства
11	Тема 11. Творчість у пізнанні та діяльності вченого. (2 год.) 11.1 Філософсько-методологічні аспекти наукової творчості 11.2 Специфіка творчості, її форми і характерні риси 11.3 Філософські засади інноваційного розвитку

Заочна форма навчання

№ з/п	Змістовний модуль, теми лекцій і орієнтирний перелік питань
1	Тема 1. Наука як соціальне явище 1.1 Філософський аналіз поняття «наука» 1.2 Особливості сучасної науки 1.3 Наука і глобальні проблеми
2	Тема 3. Філософія науки як спеціальна філософська дисципліна 3.1 Предмет філософії науки, етапи її розвитку 3.2 Позитивізм як основна течія філософії науки. Еволюція позитивізму 3.3 Основні принципи і проблематика постпозитивізму
3	Тема 5. Етика в науковій діяльності 5.1 Етика як наука про мораль. Етичні проблеми сучасної науки. 5.2 Етичний кодекс ученого України 5.3. Поняття академічної доброчесності та види порушень академічної доброчесності
4	Тема 7. Філософська методологія та методи наукового пізнання 7.1 Філософська методологія: класичні та некласичні концепції 7.2 Поняття емпіричного і теоретичного рівнів пізнання 7.3 Форми наукового пізнання.
5	Тема 10. Сучасне бачення наукою та філософією змісту, структури та функцій знання 10.1 Специфіка поняття «знання» 10.2 Наукова картина світу як форма узагальнення наукових знань 10.3 Філософські аспекти інформатизації суспільства

5.3. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Наука як соціальне явище	2	-
2	Генезис науки та основні стадії її історичної еволюції	4	-
3	Філософія науки як спеціальна філософська дисципліна	2	1
4	Епістемологія, її сутність і проблемне поле	2	1
5	Етика в науковій діяльності	2	-
6	Наукове пізнання: зміст, особливості та методологічні засади	2	-
7	Філософська методологія та методи наукового пізнання	4	2
8	Наука як тип раціональності. Сучасні проблеми раціональності в філософії науки	4	-
9	Істина в науковому пізнанні та її критерії	2	-
10	Сучасне бачення наукою та філософією змісту, структури та функцій знання	2	2
11	Творчість у пізнанні та діяльності вченого. Наукове знання	2	-
	Разом	28	6

5.4. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Питання (тема)	Кількість годин
1	Тема 1. Наука як соціальне явище 1.Філософія науки: предмет та функції. 2.Специфіка та особливість філософського знання. 3.Філософія як наука. 4.Філософія і наука. 5.Філософія науки як окрема галузь знань. 6.Виникнення, предмет та функції філософії науки	6/8
2	Тема 2. Генезис науки та основні стадії її історичної еволюції 1.Парадигма давньосхідної культури. 2.Античний етап розвитку науки. 3.Особливості розвитку середньовічної науки. 4.Формування класичної науки у новоевропейській культурі. 5.Суть наукової революції XVI – XVII ст. 6.Постнеокласична парадигма науки. Поява Великої науки у 20 ст. 7.Зміни у системі наукової комунікації. 8.Наука в контексті сучасної цивілізації. Сцієнтизм та антисцієнтизм. 9.Наукові революції, їх структура та різновиди. 10.Комп'ютеризація науки, її проблеми та наслідки.	6/14
3	Тема 3. Філософія науки як спеціальна філософська дисципліна. 1.Еволюція позитивізму. 2.Класична наука XVIII-XIX століть. Роль Просвітництва в	4/5

	розвитку науки. 3.Позитивістська традиція в філософії науки: класичний позитивізм і емпіріокритицизм. 4.Проблемне поле та принципові положення логічного позитивізму та постпозитивізму. 5.Критичний раціоналізм Карла Поппера. 6.Наукові, методологічні та філософські витоки постпозитивізму. Основні принципи і проблематика постпозитивізму. Мислителі постпозитивного напрямку: Томас Кун, Імре Лакатос, Джеральд Холтон, Пол Фейєрабенд. 7.Проблема включення нових теоретичних уявлень в культуру. 8.Основні концепції сучасної філософії науки.	
4	Тема 4. Епістемологія, її сутність і проблемне поле 1.Взаємозв'язок філософського і конкретнонаукового дослідження процесу пізнання. 2.Співвідношення епістемології та інших розділів філософського знання. Єдність та відмінність понять «гносеологія», «теорія пізнання», «епістемологія». 3.Відношення пізнання до об'єктивної реальності, 4.Структура наукового дослідження. Засоби і методи дослідження. 5.Проблема існування загальних структур свідомості і пізнання. 6.Концепція епістемологічного еволюціонізму К.Поппера. 7.Критичний аналіз епістемологічних концепцій, які заперечують здатність людини пізнати істину. 8.Особливості розвитку епістемології в сучасних умовах.	4/7
5	Етика в науковій діяльності 1. Ціннісна та етична система суспільства. Моральний вибір і моральна відповідальність. 2. Аксиологія науки. Вплив постмодерністської науки на зміну світоглядних орієнтацій 3. Етичні проблеми сучасної науки 4. Професійна і соціальна відповідальність ученого. 5.Свобода вибору та свобода наукового пошуку. Складні моральні рішення у науковій діяльності. 6.Морально-етичні проблеми авторства та співавторства. 7.Академічна доброчесність:проблеми реалізації та відповідальність.	4/6
6	Наукове пізнання: зміст, особливості та методологічні засади 1.Сутність відображення і генеза його форм. 2.Структура пізнавального процесу. 3.Фундаментальні і прикладні дослідження. 4.Особливості природничо-наукового і гуманітарного пізнання, тенденції їх інтеграції. 5.Об'єкт і предмет наукового дослідження. Загальнологічні	12/16

	процедури наукового знання. 6.Принцип єдності історичного і логічного. Сходження від абстрактного до конкретного у науковому пізнанні. 7.Основні поняття логіки наукового дослідження. Загальнонаукові принципи пізнання. 8.Поняття об'єкта і суб'єкта пізнання, їх практична і теоретична опосередкованість. 9.Предметно-практичні, соціо-культурні і логіко-гносеологічні засади процесу пізнання. 10.Пізнавальний інтерес і пізнавальна мотивація.	
7	Філософська методологія та методи наукового пізнання 1.Пізнавальне значення процедур абстрагування, узагальнення, аналізу, синтезу, індукції, дедукції. 2. Проблема, ідея та гіпотеза, закон, концепція, теорія як форми наукового пізнання. 3.Поняття наукового факту у природничих і гуманітарних науках. 4.Співвідношення факту і теорії у природознавстві. 5.Сутність гіпотетико-дедуктивного методу пізнання. 6.Закон і теорія. Структура і функції теорії. 7.Визначення та їх роль у формуванні наукової термінології. Основні правила визначення. 8. Теоретизація сучасної науки. 9. Проблема матеріалізації теоретичного знання.	6/12
8	Тема 8. Наука як тип раціональності. Сучасні проблеми раціональності в філософії науки 1.Раціональне пізнання і його форми (поняття, судження, умовивід). 2.Єдність та відмінність чуттєвого і раціонального. 3.Рефлексія і раціональність. 4.Раціональне і його типи. Розсудкова та розумова раціональність. 5.Інтуїція і логіка. Чуттєва і раціональна інтуїція. 6.Позараціональний досвід пізнання: інтуїтивне, містичне, релігійне, екзистенційне знання. 7.Архетипи, їх природа і роль у процесі пізнання. 8.Науковий і позанауковий ірраціоналізм. 9.Філософський ірраціоналізм.	6/12
9	Істина в науковому пізнанні та її критерії 1.Істина як процес відображення об'єкта у формах діяльності суб'єкта. 2.Залежність істини від способів її отримання. 3.Об'єктивність істини та діалектика відносної та абсолютної істини. 4.Конкретність істини. 5.Істина і заблудження. Істина наукова і позанаукова. 6.Істина як фундаментальна характеристика людського буття:	6/8

	світоглядні, логічні, гносеологічні, ціннісні, праксеологічні аспекти істини. 7. Проблема істини в соціогуманітарному пізнанні. 8. Плюралізація істини в сучасних умовах. 9. Суспільно-історична практика як визначальний критерій істинності знання.	
10	Сучасне бачення наукою та філософією змісту, структури та функцій знання 1. Особливості та види наукового знання. Функції наукового знання. 2. Особливості співвідношення природничо-наукового і гуманітарного знання. Наукове та поза наукове знання. 3. Діалектика розвитку наукового знання. 3. Глобальний еволюціонізм як основа сучасної наукової картини світу. 4. Наукова картина світу як форма систематизації та узагальнення наукових знань. 5. Різновиди наукової картини світу за рівнем узагальнення: загальнонаукова, галузі наук, окремого комплексу наук. 6. Розвиток науки як єдність процесів диференціації й інтеграції наукового знання. 7. Особливості інтеграції сучасної науки. 8. Інформаційний простір та інформаційна культура. 9. Роль інформатизації в досягненні сталого розвитку суспільства. 10. Автоматизація інтелектуальної діяльності людини: філософський аспект.	4/6
11	Тема 11. Творчість у пізнанні та діяльності вченого 1. Феномен творчості в природничих та гуманітарних науках. 2. Філософсько-методологічні засади моделювання та наукової репрезентації. 3. Особистість вченого та навички наукової творчості. 4. Творчість в гуманітарних науках. Логіка, евристика процесу наукового дослідження. 7. Філософія як технологія творчості. 8. Евристичні методи та моделі пошуку рішення наукових завдань. 9. Філософські засади інноваційного розвитку. 10. Знання як джерело інновацій.	6/10
	Разом	64/104

5.5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

У процесі засвоєння знань з дисципліни «Філософія науки» здобувач повинен уміти готувати реферати і складати есе. Участь у названих формах самостійної роботи закладає у аспірантів первинні навички самостійної дослідницької діяльності, набуття навичок пошуку, опрацювання відповідних джерел інформації.

Реферат – це скорочений виклад змісту первинного документа або його частини, з основними фактичними даними й висновками. Він починається з викладу сутності роботи і складається за таким планом: тема, предмет, (об'єкт). характер і мета роботи. В рефераті слід показати ті особливості теми, які необхідні для розкриття мети і змісту роботи, методи проведення роботи. Виклад матеріалу в рефераті має бути коротким і точним. Середній обсяг реферату становить приблизно 15-20 друкованих аркушів формату А4. Виконана реферативна робота повинна продемонструвати наявність навичок у здобувача щодо самостійного пошуку та опрацювання джерельної бази з обраної теми. З цією метою здобувач має знайти, ознайомитись і використати декілька наукових, навчальних і науково- методичних публікацій. В яких висвітлюються ті чи інші аспекти обраної теми. До таких джерел належать, по-перше, наукові публікації, по-друге. Навчальна література, по-третє, методично-довідкова література з філософії. У вступі автор аргументує вибір теми, вказує на її важливість, актуальність теми. Основна частина реферативної роботи складається з відповідних розділів. Назва будь-якого розділу основної частини не повинна повторювати назву теми роботи. Висновки робляться щодо кожного з розділів основної частини, а також узагальнення і можливі шляхи розв'язання проблем, розглянутих в основній частині дослідження. Список використаних джерел включає бібліографічний опис усіх опрацьованих і використаних автором у цій роботі джерел інформації.

Орієнтовний перелік тем індивідуальних завдань для самостійної роботи:

- 1.Феномен нелінійної науки.
2. Філософські образи науки та її методів.
- 3.Постнекласична наука як прояв постмодерну.
- 4.Проблема динаміки наукового пізнання.
- 5.Проблеми незворотності часу в класичній, некласичній та сучасній фізиці.
- 6.Модернізація креаціонізму та еволюціонізму: сучасні тенденції.
- 7.Соціальна організація в контексті синергетики.
- 8.Складність, темпоральність, цілісність – риси нового світобачення (за І.Пригожиным)
- 9.Когнітивно-комунікативні стратегії сучасного наукового пізнання.
- 10.Основні досягнення некласичного природознавства.
- 11.Проблема демаркації науки та не-науки.
12. Академічна доброчесність: виклики сучасності.
13. Наукова етика – рушійна сила розвитку успішної кар'єри науковця.
14. Імплементация принципів академічної доброчесності в освітнє та наукове середовище України.
- 15.Парадокси в науковому пізнанні.
- 16.Наукова картина світу та наукова парадигма.
- 17.Суперечливість науково-технічного прогресу і його філософські інтерпретації.
18. Що таке «академічний плагіат»? Які види плагіату ви знаєте?

19. Наукова доброчесність, як запорука стабільного розвитку будь-якої країни.
20. Академічна доброчесність як орієнтир успіху в науково-освітній діяльності.
21. Історизація філософії науки в межах постпозитивізму (К. Поппер, І. Лакатос, Т. Кун, П. Фейєрабенд, С. Толмін).
22. Філософські погляди А. Ейнштейна.
23. Філософські погляди В. Гейзенберга.
24. Вплив сучасної біології на формування нового етосу науки.
25. Проблема походження і сутності життя як центральна світоглядна проблема біології.
26. Філософські аспекти генної інженерії.
27. Академічна доброчесність як невід'ємна частина якості освіти.
28. Філософські аспекти біоетики.
29. Характеристика техніки в філософській концепції К. Ясперса.
30. Межі зростання людської експансії на природу в концепції А. Печчеї.
31. Сутність концепції колективного несвідомого К. Юнга.
32. Фундаментальні цінності академічної доброчесності.
33. Академічна доброчесність – основа освітньої та наукової діяльності в сучасних умовах.
34. «Комп'ютерна метафора» і філософські засади теорії штучного інтелекту.
35. Науковий пошук і відкриття у сучасних хімічних дослідженнях.
36. Філософське розуміння сутності економічних законів.
37. Інновації управлінської діяльності.
38. Специфіка сучасного існування техніки за Е. Жаком.
39. Людина і наука в інформаційному суспільстві (Д. Белл, Е. Тоффлер).
40. Проблеми реалізації принципу академічної доброчесності у ЗВО.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Викладання освітнього компонента здійснюється у формі читання лекцій, проведення практичних занять. Передбачається участь здобувачів у теоретичних конференціях, виступах з доповідями. Важливим елементом навчання є самостійна робота та виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ).

Основними методами досягнення навчальних цілей є:

- проведення оглядових та проблемних лекцій. Вивчення лекційного матеріалу дасть змогу здобувачам придбати теоретичні знання з проблем філософії науки, розуміння сутності основних категорій і понять; цілісний виклад основних проблем філософії науки на рівні об'єктивного, ідеологічно незаангажованого сучасного бачення проблем сучасної науки. Водночас програмою передбачено ознайомити здобувачів із наявною різноманітністю сучасних наукових та філософських концепцій, щоб розкрити поліфонізм і плюралізм наукового та філософського мислення, надати можливість їх альтернативного сприйняття.

- участі в семінарських заняттях. Вирішення практичних завдань формує вміння і навички прикладного застосування теоретичних знань та передбачає рішення задач, розгляд ситуацій з проблем формування раціональності знань та підходів їх розуміння з точки зору філософії науки. Під час консультацій здобувачі отримують відповіді на окремі теоретичні чи практичні питання та пояснення певних теоретичних положень освітнього компонента; виконання самостійної роботи.

Під час проведення лекційних і семінарських занять з освітнього компонента «Філософія науки» застосовують словесні, інноваційні, наочні та практичні методи навчання. Найбільш часто на лекціях використовується пояснювально-інформативний метод з елементами проблемного підходу. Лекційний курс ведеться з використання мультимедійної техніки, що дозволяє демонструвати основні таблиці, фотографії, схеми, що розкривають зміст конкретної теми.

Проведення семінарських занять передбачає використання всієї системи прийомів, які дозволяють розвивати творче мислення здобувачів, вміння аргументовано відстоювати свою позицію, формулювати чітку логіку мислення – це дискусії щодо запропонованих для обговорення питань, що виходять за межі лекційного матеріалу, надання пріоритету питанням, які відведені для самостійного вивчення. При проведенні семінарських занять з освітнього компонента «Філософія науки» застосовують словесні (бесіда, пояснення, розповідь, дискусія), інноваційні (мозковий штурм, робота в групах, метод презентації), наочні (ілюстрація, демонстрація).

Відповідність програмних результатів та методів навчання зазначено у табл.

Відповідність програмних результатів та методів навчання для освітньо-наукової програми 073 «Менеджмент»

Таблиця 1.

Результати навчання	Методи навчання
ПРН4. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у галузі управління та адміністрування і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми в менеджменті з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів.	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні консультації. (розповідь, бесіда, дискусія з проблемних питань, демонстрація мультимедійних презентацій, групове обговорення ситуації
ПРН6. Висувати і перевіряти гіпотези; обґрунтовувати та інтерпретувати результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного або комп'ютерного моделювання.	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні консультації. (розповідь, бесіда, дискусія з проблемних питань, демонстрація мультимедійних презентацій, групове обговорення ситуації, «мозковий штурм»)
ПРН7. Планувати і виконувати теоретичні й експериментальні дослідження з агрономії та дотичних наукових напрямів з використанням сучасних методів, технологій та інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні консультації. (розповідь, бесіда, дискусія з проблемних питань, демонстрація мультимедійних презентацій, групове обговорення ситуації
ПРН8. Розробляти та реалізовувати наукові	Лекції, семінарські заняття, самостійна

й інноваційні проекти, які дають можливість вирішити наукові, технологічні, економічні й організаційні проблеми агрономії з дотриманням норм академічної етики і врахуванням технічних, соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.	робота, індивідуальні консультації. (розповідь, бесіда, дискусія з проблемних питань, демонстрація мультимедійних презентацій, групове обговорення ситуації, «мозковий штурм»)
--	--

**Відповідність програмних результатів та методів навчання для
освітньо-наукової програми 201 «Агрономія»**

Результати навчання	Методи навчання
ПРН 1. Застосовувати передові концептуальні та методологічні знання з філософії науки, агрономії та суміжних галузей, а також дослідницькі вміння для планування й проведення актуальних прикладних наукових досліджень.	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні консультації. (розповідь, бесіда, дискусія з проблемних питань, демонстрація мультимедійних презентацій, групове обговорення ситуації
ПРН2. Висувати і перевіряти гіпотези; обґрунтовувати та інтерпретувати результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного або комп'ютерного моделювання.	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні консультації. (розповідь, бесіда, дискусія з проблемних питань, демонстрація мультимедійних презентацій, групове обговорення ситуації, «мозковий штурм»)
ПРН3. Планувати і виконувати теоретичні й експериментальні дослідження з агрономії та дотичних наукових напрямів з використанням сучасних методів, технологій та інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.	Лекції із поєднанням слайдових презентацій у програмі Microsoft Office Power Point, постановка проблемних запитань, застосування міні –дискусії. Виконання творчих і пошукових завдань із використанням теоретичного матеріалу
ПРН6. Розробляти та реалізовувати наукові й інноваційні проекти, які дають можливість вирішити наукові, технологічні, економічні й організаційні проблеми агрономії з дотриманням норм академічної етики і врахуванням технічних, соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.	Лекції із поєднанням слайдових презентацій у програмі Microsoft Office Power Point, ситуативно-рольові ігри, початкові дискусії, установлення причинно-наслідкових зв'язків

**Відповідність програмних результатів та методів навчання для
освітньо-наукової програми 211 «Ветеринарна медицина»**

Результати навчання	Методи навчання
ПРН1. ПРН 1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з ветеринарної медицини і суміжних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку та отримання нових знань і здійснення інновацій.	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні консультації. (розповідь, бесіда, дискусія з проблемних питань, демонстрація мультимедійних презентацій, групове обговорення ситуації
ПРН2. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми сфери ветеринарної медицини державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних фахових вітчизняних та міжнародних наукових виданнях.	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні консультації. (розповідь, бесіда, дискусія з проблемних питань, демонстрація мультимедійних презентацій, групове обговорення ситуації, «мозковий штурм»)
ПРН 7. Розробляти та реалізовувати наукові й інноваційні проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та практичні проблеми ветеринарної медицини з дотриманням норм біоетики, біобезпеки та професійної етики, врахуванням соціальних, економічних та правових аспектів.	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні консультації. (розповідь, бесіда, дискусія з проблемних питань, демонстрація мультимедійних презентацій, групове обговорення ситуації
ПРН8. Глибоко розуміти загальні принципи, методи та методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері ветеринарної медицини та у викладацькій практиці.	Лекції із поєднанням слайдових презентацій у програмі Microsoft Office Power Point, ситуативно-рольові ігри, початкові дискусії, установлення причинно-наслідкових зв'язків

Відповідність програмних результатів та методів навчання для

освітньо-наукової програми 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Результати навчання	Методи навчання
ПРН 1. ПРН 1. Вміти представляти результати наукових досліджень державною та іноземною мовами.	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні консультації. (розповідь, бесіда, дискусія з проблемних питань, демонстрація мультимедійних презентацій, групове обговорення ситуації
ПРН 9. Проводити комплексно та методично вірно наукові дослідження.	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні консультації. (розповідь, бесіда, дискусія з проблемних питань, демонстрація мультимедійних презентацій, групове обговорення ситуації, «мозковий штурм»)
ПРН 10. Досягати поставленої мети та отримувати результати наукових досліджень.	Лекції із поєднанням слайдових презентацій у програмі Microsoft Office Power Point, постановка проблемних запитань, застосування міні –дискусії. Виконання творчих і пошукових завдань із використанням теоретичного матеріалу
ПРН 13. Здійснювати підготовку і публічний захист дисертації на засіданні спеціалізованої вченої ради.	Лекції із поєднанням слайдових презентацій у програмі Microsoft Office Power Point, ситуативно-рольові ігри, початкові дискусії, установлення причинно-наслідкових зв'язків

7. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань здобувачів з освітнього компонента «Філософія науки» здійснюється у формі поточного, модульного (рубіжного) та підсумкового контролів, які передбачені «Положенням про систему оцінювання знань здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 227-заг від 22 вересня 2023 року.

Якість засвоєння змісту освітнього компоненту (незалежно від форми контролю) в Університеті **оцінюється** за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу (чотирибальну – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» чи вербальну – «зараховано», «незараховано») та шкалу ЄКТС згідно з таблицею 2.

Таблиця 2.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Екзамен	Залік
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	Задовільно	
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
1-34	F		

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання наведена в таблиці 3.

Реалізація основних завдань оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Університеті досягається системними підходами до оцінювання та комплексністю застосування різних видів контролю.

Поточний контроль - це оцінка роботи здобувачів вищої освіти за всіма видами аудиторних занять (лекції, семінарські, практичні, лабораторні заняття) та самостійної роботи, яка відображає навчальні досягнення здобувачів в освоєнні програмного матеріалу освітнього компонента. Форму проведення поточного контролю під час навчальних занять визначає викладач.

Модульний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в кінці кожного навчального модуля (змістовного). Основні завдання модульного контролю полягають у підвищенні мотивації здобувачів вищої освіти до опанування навчального матеріалу, активізації спільної систематичної роботи викладачів і здобувачів вищої освіти упродовж семестру, а також в удосконаленні рівня організації освітнього процесу в Університеті.

Змістовний модуль (модуль) - запланована сукупність тем, що реалізується відповідними формами навчального процесу та підлягає модульному контролю. Модульний контроль проводиться за розкладом аудиторних занять у формі за рішенням кафедри. До модульного контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали індивідуальний навчальний план, тобто передбачені в конкретному змістовому модулі всі види навчальної роботи. Бал за модуль розраховується з урахуванням балів за поточний

контроль і модульну контрольну роботу. Оцінювання поточного та модульного контролів здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS (табл.2).

Здобувач вищої освіти, який не брав участь у виконанні всіх видів робіт, передбачених робочою програмою або не склав модульний контроль, має право на його відпрацювання, відповідно до графіку відпрацювань, затвердженого кафедрою суспільно-гуманітарних наук.

З метою підвищення мотивації до систематичної активної роботи протягом усього періоду навчання за відповідним освітнім рівнем вищої освіти, переорієнтацію їхніх цілей з отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, умінь та навичок; систематизації знань та активне їх засвоєння упродовж навчального року; подолання елементів суб'єктивізму під час оцінювання знань в Університеті передбачена **накопичувальна система оцінювання знань здобувачів вищої освіти.**

За накопичувальною системою підсумкова оцінка в балах з освітнього компонента розраховується як сума балів отриманих здобувачем вищої освіти за змістові модулі, відвідування на заняттях та за додаткові види робіт з компоненту (активна участь в роботі наукового гуртка кафедри, підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.і., доповідь на науковій студентській конференції, призове місце в олімпіаді, підготовка наукової публікації, виконання індивідуального завдання, участь у вдосконаленні навчально-методичної бази кафедри тощо) (табл. 4.).

Кількість балів, що може отримати здобувач вищої освіти за змістовий модуль, може бути різною і встановлюватися для кожного змістового модуля (в залежності від значимості змістового модуля) з урахуванням того, що підсумкова оцінка не може перевищувати 90 балів. Розрахунок балів за поточний контроль та заохочувальні види робіт визначаються кафедрою та робочою програмою.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
1	2	3	4	5	6	7
90 - 100	A	відмінно	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82 - 89	B	дуже добре	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74 - 81	C	добре	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для			

			підтвердження думок			
--	--	--	---------------------	--	--	--

Продовження табл. 3

1	2	3	4	5	6	7
64 - 73	D	задовільно	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60 - 63	E	достатньо	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

		вивченням залікового кредиту				
--	--	------------------------------------	--	--	--	--

Підсумковий контроль – інтегроване оцінювання результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах за національною шкалою і шкалою ЄКТС, яке включає семестровий контроль та атестацію здобувача.

Таблиця 4

Оцінювання освітнього компонента

Бал за модулі (змістовні модулі) (всього 0-90)	Бал за відвідування (всього 0-5)	Бал заохочувальний (всього – 0-5)
Модуль 1	0-10% пропусків – 5 балів	доповідь на науковій студентській конференції
Модуль 2	10%-20% пропусків – 4 бали	активна участь в роботі наукового гуртка кафедри
.....	20%-40% пропусків – 3 бали	підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.п.
	40%-60% пропусків – 2 бали	призове місце в олімпіаді
	60%-80% пропусків – 1 бал	підготовка наукової публікації
	більше 80% пропусків – 0 балів	виконання індивідуального завдання участь у вдосконаленні навчально-методичної бази кафедри

Максимально можлива оцінка за знання програмного матеріалу освітнього компонента становить 100 балів (табл.5):

- модульний контроль – до 90 балів,
- бал за відвідування занять – до 5 балів,
- бал за додаткові види робіт з вивчення освітнього компонента до 5 балів.

Таблиця 5

Оцінювання освітнього компонента

Бал за змістовні модулі (БЗМ)											Сума		
Бал за модулі (змістовні модулі) (всього 0-90)												Бал за відвідування (всього 0-5)	Бал заохочувальний (всього -0-5)
Змістовний модуль 1 (ЗМ 1)					Змістовний модуль 2 (ЗМ 2)						0-5	0-5	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T 11			
10	10	10	9	8	8	8	6	6	6	6			
Модульний контроль - 45					Модульний контроль - 45								
БЗМ = (ЗМ1 + ЗМ2) : 2													

* T1,T2,T3.....- теми змістовного модуля

Відповідно до «Положення про систему оцінювання знань здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 227-заг від 22 вересня 2023 року здобувач вищої освіти має право на автоматичне зарахування відповідних балів за освітній компонент, підвищити оцінку з освітнього компонента, право на перескладання підсумкового контролю з освітнього компонента.

У випадках конфліктної ситуації за мотивованою заявою здобувача вищої освіти чи викладача, деканом факультету/директором інституту створюється комісія для приймання підсумкового контролю, до якої входять завідувач кафедри (провідний викладач) і викладачі відповідної кафедри, представники деканату та органу студентського самоврядування.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Філософія науки Методичні вказівки до проведення практичних занять з дисципліни для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD) спеціальностей 073 «Менеджмент», 201 «Агрономія», 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», 211 «Ветеринарна медицина». Розробила: кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, історії і політології Чебан О.М. Одеса: ОДАУ, 2021.
2. Мультимедійні презентації з курсу.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Максюта М.Є. Філософія науки: гуманітарно-педагогічний синтез: монографія. Херсон, «ОЛДІ ПЛЮС», 2020. 310с.
2. Пропедевтичний курс з філософії науки: підручник. К.: «Освіта», 2017. 430с.
Філософія науки : підручник/ за ред. І. С. Добронравової. Київ: Київський університет, 2018. 255 с.
3. Філософія науки: навчальний посібник/ за ред. С.В. Сторожук. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2019. 420с.
4. Філософія сучасної науки і техніки : підручник / Вид. 3-тє, випр. та допов. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 364 с
5. Філософія та методологія науки: підручник / І.С. Добронравова, Л.І. Сидоренко. К.:Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008.-223с.

Допоміжна

- 1.Добронравова І.С. Практична філософія науки. Збірка наукових праць. Суми: Університетська книга. 2018. 255 с.
- 2.Дротянко Л. Філософія наукового пізнання / Л. Дротянко. Київ, Вид-во НАУ, 2009. 244 с.
- 3.Єріна А. М. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / А. М. Єріна, В. Б. Захожай, Д. Л. Єрін К. : Центр навч. літ., 2014. 212 с

4. Жадько В. А. Розуміння філософії через діалог з видатними мислителями : монографія. Запоріжжя : Вид-во ЗДМУ, 2018. 132 с.
5. Копнін П. Гносеологічні та логічні основи науки // Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / за ред. Л.В. Губерського. К.: Знання, 2012. С. 334 – 343.
6. Пілюшенко В. Л. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення : навчальний посібник. Київ, Лібра, 2004. 344 с.
7. Ратніков В. С. Основи філософії науки і філософії техніки. Вінниця : ВНТУ, 2012. 230 с.
8. Рубанець О. М. Філософські проблеми наукового пізнання: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2013. 232 с.
9. Рябокоровка Г. До проблеми формування наукової раціональності. Людинозначі студії. Серія «Філософія», вип. 44. с.248-259.
10. Філософія науки: навч. посібник. Вид 2-ге, перероб і доп. Івано-Франківськ. 2018. 495с
- Філософія науки : підручник/ за ред. І. С. Добронравової. Київ: Київський університет, 2018. 255 с.
11. Філософія науки: навчальний посібник/ за ред. С.В. Сторожук. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2019. 420с.
12. Філософія сучасної науки і техніки : підручник / Вид. 3-тє, випр. та допов. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 364 с
13. Філософський енциклопедичний словник / ред. кол.: В.І Шинкарук та ін. К.: Абрис, 2002. 742 с.
14. Філософія і методологія сучасної науки. Підручник / В.І. Штанько. Харків, 2017. 177с
- Шинкарук В. Діалектика: традиційний і нові підходи. Філософія науки: навч. посіб. Вид 2-ге. перероб. і доп. Івано-Франківськ, 2018. С.239-246.

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://nplu.org/>
3. Бібліотека Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди. URL: <http://w.w.w.filosof.com/ua/->
4. Бібліотека ім. Максимовича, Київського національного університету. URL: <http://libgw.univ.kiev.ua/>
5. Українська електронна бібліотека. URL: <http://w.w.w.biblioteka.org.ua>
6. Одеська національна наукова бібліотека ім. М. Горького. URL: <http://www.odnb.odessa.ua/>
7. Бібліотека Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова. URL: <http://lib.onu.edu.ua/>
8. Новітня філософія науки. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Dobr-bil-kom.ht> (дата звернення 24.03.2023)

